

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Ioannis XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

Matth. 26.

lius quoque suadens: *Quicquid inquit, vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Et nihilo minus immaculatū se custodire ab hoc seculo, hoc est, cauere hominum vitiosorum, ac mundi amicorum corruptiones, quæ mundi sum, ea non appetere, neminemque scandalizare.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM
Dominica, Ioannis XVI.

Ineffabilis est Dei bonitas, quæ non solum dona sua nobis largitur, sed offert etiam, imo hortatur ut petamus, simul promittens, si quid petierimus Patrem in ipsius nomine, dabit nobis Pater. Iuber autem ut petamus, quia delectat eum nobis bene facere, delectat cum seipsum nobis & sua dona communicare. Posset quidem dare nobis non rogatus, sed non expedit nobis, ut omnia recipiamus non orantes, quia indignis, ac quasi iniustis dona sua largiretur. Quamobrem vult rogari, non ob aliud, quam ut desiderio nostro excitato, dignè accipiamus, quæ ipse præsto est nobis dare. Dicit ergo:

Amen amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

Psal. 111.

Quod Christus nos hortatur ad petendum, promittitque nos non gratis esse petituros, sed desiderijs nostris, si tamen iusta fuerint, hoc est, si hiis circumstantijs fuerint vallata, quæ infra dicentur, se satisfacturum non alia huius est ratio, quàm quod bonus est, & in æternum misericordia eius. Deligit enim nos, & nobis dare vult non solum sua dona, verum etiam se ipsum. Quod ut non minus iuste, quàm misericorditer faciat, vult rogari à nobis. Est enim non tam misericordia, quàm iustitiæ potissimum, liberalissimum, ditissimum, atque clementissimum munus dare oranti, quomodo iustissimum quoque est, egenum, miserum, atque orantem à diuine exaudiri. Deus autem cum sit æque iustus & misericors quomodo non facit iustitiam sine misericordia, ita nec misericordiam facit, nisi cum iustitia. Quantæ autem sit misericordia, quærere etiam & constituere sibi occasiones miserendi, atque facere sibi causam, propter quam sibi congruat iuste misereri, vos filij expendite. Hoc namque loco id ipsum nobis omnibus generatim facit, ut interim taceam, quæ cum hominibus multis agit singulariter. Nam suadet nobis, ut orantes petamus, hoc est, ut ad miserandum, & iuste dandum ipsam cogamus. *Dives est namque in misericordia in omnes, qui inuocant illum: neque pauperior vbi dederit, neque vbi negauerit, dicitur.* Quamobrem ne gratis nos rogasse, & nihil accepisse causemur, adiunxit iuramentum, Amen amen. Quo verbo utitur, ac si diceret: Verè verè, aut in veritate ita dico vobis. Voluit enim hoc iurandi modo seuros reddere nos, & confidentiam nostram excitare, ac credere impossibile futurum, ut quicquam salutiferum, aut saltem salutem, & profectum nostro spirituali non contrarium nobis negetur. Quantum enim confidimus, tantum impetramus: ideo non solum ut oremus nos inuitat, sed etiam ut fiduciam habeamus. Fiducia enim est, quæ impetrat à Deo. Quapropter postulet, inquit Iacobus, in fide nihil hæsitans. Quid autem nos vermiculi auderemus petere, quid

Ephos. 1.

Iacob. 1.

quid auderemus præsumere petendo, nisi Dominus ipse maiestatis nobis mandaret, dicens: *Petite & accipietis*, simulque iuraret nobis daturum Patrem, quicquid in nomine Filij peteremus? Dicit itaque:

Amen amen dico vobis. Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Ac si diceret: Verè, verè dico vobis: Si quid petieritis Patrem meum in nomine meo, hoc est, si quid per me rogaueritis Patrem, audiet vos Pater. Adlocutum enim me habebitis apud Patrem, & Mediatorem. Pater dabit vobis quæcumque rogatis illum in nomine meo. Spiritus sanctus paracletus reget, diriget & consolabitur vos, Ego autem ero mediator, faciamque ut quicquid in nomine meo petieritis, fiat vobis. In nomine, inquit, meo, id est, secundum nomen meum. Non potest autem quid in nomine meo rectè peti, quod non petitur ad salutem. Iesus enim nomen mihi est, quod Saluator aut salutare dicitur. Non igitur rectè Saluator diceret, si contra rationem salutis exaudiret. Præbet autem aliunde quoque orandi fiduciam, cum dicit: *Petite & accipietis*, ut gaudium vestrum sit plenum. Ac si diceret: *Petite, ut vestrum gaudium sit plenum, & accipietis.* Gaudium in hac vita nunquam est plenum, sed *satiabor* (inquit Psalmista) *cum apparuerit gloria eius.* Illud igitur gaudium petite, quod plenum sit, quod omnia satiet desideria vestra, quod omni vos bono repleat, gaudium quod nemo tollat à vobis, quod nunquam inuenitur alibi, quam in Deo, & in æterna beatitudine. His autem

verbis inferre nobis nititur spem, fiduciamque petendi minima, quando iubet perfectissima petere. Minora sunt autem omnia æterna beatitudine. Quando igitur beatitudinem dandam promittit, atque petendam iubet, quod non faceret, nisi exaudiret: quanto magis credendum est, nos pro minoribus ab illo exaudiendos? Tantum abest, ut præsumptionis, si ab eo vel grandia peteremus, arguamur. Tertio erigit fiduciam addens & hæc: *Ipse enim Pater amat vos.* Quasi diceret: Haudquaquam ad petendum segnes vos esse conuenit, quandoquidem Pater ipse meus amat vos: Amor autem eius non sinit eum, ut grauatè ferat si rogetur imo hoc vobis potius persuadeatis, quod nihil sit vobis negaturus cum amet vos. Quid diffiditis amanti? *Sic enim dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret vobis*, in vestra redemptionis præcium, *ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam.* Quomodo ergo non omnia vobis donabit cum illo? Itaque amor Patris causa est, quare nihil, quod tamen saluiferum sit, vobis neget. Securi igitur petitis, securi confiditis, quando amantem rogatis, quando amanti, qui imponere vobis nescit, confiditis.

Verum redeamus ad ordinem verborum: Si quid petieritis Patrem meum in nomine meo, dabit vobis. Inculcare vult eis, quicquid impetrare velint esse petendum in sui nomine, sese mediatorem inter Patrem & eos constituit, se mediatorè agnosci cupiens adeo necessarium, ut dicat: *Nemo venit ad Patrem nisi per me.* Nemo quoque possit impetrare quicquam à Deo, nisi per nomen suum. Neque enim sub cælo aliud nomen datum est hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri, quam nomen nobis Iesu. Non tamen putandum est in hoc literalis nomine, tametsi suauissimum sit in pronuncian-

do, hoc est, in quingulis literis, tantam inesse virtutem, sed in eo, cuius est hoc nomen. Quapropter cum in nomine Iesu petimus, per eum petimus

DDD 4 cuius

In nomine Iesu petere quid sit.

Lucæ 17.
Matth. 18.
Ioan. 19.
Marc. 1.
Lucæ 25.

cuius est hoc nomen, puta qui propter nos est incarnatus, captus, flagellatus, crucifixus & mortuus. Vult igitur Dominus Iesus dicere: Qui petit in nomine meo, hoc est, qui petit per virtutem, ac merita passionis mex, virtutumq; mearum, exaudietur. Hinc manauit nobis ecclesiastica ista orandi regula, vt omnes fere orationes ecclesiasticæ concludantur: Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, hoc est, per virtutem & merita Domini nostri Iesu Christi.

Vsq; modò non petistis quicquam in nomine meo. Petite & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum.

Apostoli huc vsque nihil petisse dicuntur in nomine Iesu, quod bifariam potest intelligi. Primò, vel quòd nihil rogarunt Apostoli in nomine Iesu. Multa quidem petierunt, non tamen in nomine Iesu ea petierunt, quia nesciebant ita petendum. Neque enim fidem habuerunt satis explicitam de Christo, adeo vt quem credebant Dei Filium, intelligerent etiam eundem esse Dei & hominum mediatorem, aut vt crederent iphus nomen orationis nostræ oportere esse vehiculum, quo pertingerent ad Deum. Secundo potest intelligi, quod cum gaudium perfectæ beatitudinis rogare debuissent, nõ petierunt, quod vel ad cõparationem huius beatitudinis esse posset aliquod. Quicquid enim extra beatitudinem petitur nihil petitur: quia in cõparatione beatitudinis, omnia alia corã eo sunt quasi non sint, & quasi nihilum & inane reputata sunt. Petite, inquit, vt gaudium vestrum sit plenum, & accipietis. In quo autem gaudium nostrum plenum esse poterit, nisi vt veniamus & appareamus ante faciem Dei? gaudium nanque mundi, gaudium quod de creatura non de creatore percipitur, est vanum, incertum & deceptorium. *Risum nanque*, inquit Ecclesiastes, *reputat sui errorem: gaudium dicit: Quid frustra deciperis?* Intelliguntur propterea ex verbis Domini his: Petite vt gaudium vestrum sit plenum, ea petenda, quæ ad Dei visionem conducunt, in qua sola gaudij est plenitudo. Neque enim omnia quæ petimus promittuntur exaudienda, sed ea quæ sub certis conditionibus indicantur petenda. Cum enim dicit: Quicquid petieritis, subauditur, pro vobis, hoc est, vnusquisque pro se petens exaudietur, non tamen pari modo audietur semper pro alio petens. Contingit sapenúmero eum, pro quo tu petis, non esse conuersum ad Deum, aut indignum ineptumque qui recipiat. Contingit illum duro quoque esse corde, vt ipse qui pro se non precetur, nec optet sibi bonum. Contingit denique illum obicem sibi ponere, ne exaudiri pro illo oratio facta queat, puta quòd in actu aut voluntate sit letaliter peccandi. Vnde scriptum est: *Inquit, acem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus.* Est alia conditio, vt oratio perseueret. Habemus parabolam de eo, quem cum suis pueris in cubile receptum, amicus quidam fatigat pro panibus sibi accommodandis, & negantem improbitate perseuerantiæ suæ, vt surgat, & det sibi quotquot habet necessarios, vincit. Sic Deo nostra importunitas, atque improba perseuerantia adeo placet, vt vinci se patiatur ac cogi. At verò quomodo is exaudiendus, qui postquam orauerit, iterum à suo proposito labitur, vel non credens se exaudiendum, vel acediosus non vult redire ad orationem? Quomodo, inquam, Deus perseuerabit audiendo, quan-

Eccl. 40.

Psalm. 41.

Eccl. 3.

Orationi conditiones necessariæ quæ.

Lucæ 11.

quando tu interim non perseueras orando? Desideria quandoque vtiliter differuntur & preces, antequam exaudiuntur, idque propterea, vt ipsa dilatio magis accendat desiderium. Nam si dilatio desideria sancta non crescant, desideria nunquam fuerunt. Tertia est conditio, vt ea quae petuntur, pie petantur ex habitu pietatis, aut vt ordinantur ea ad pietatem & religionem, vt scilicet propterea petantur, scilicet orantis intentio, vt placeatur Deo. Sic quoque id quod petitur de horum numero, quae Deo placent.

Quarta est conditio, vt res quae petitur sit saluti necessaria. Neque enim omnia quae nobis necessaria non sunt, quamuis petantur à Deo, tribuuntur: sed tamen ne frustra orecur, dabit nobis Dominus alia, quae magis salutaria, & nobis sunt meliora. Multa nanque petuntur, quae non exaudiri est maioris misericordiae, & salubrius negantur, quam exaudiri ab eo, qui quam Pater nos plus diligit. Quod nobis à Christo non taceatur, vbi dicitur: *Si ergo vos cum estis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis Pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se?* Atque ideo quae certo non sunt necessaria, sub conditione sunt petenda, hoc est, si placeant Deo. Quid enim prodest, scit medicus, non aegrotus. Est quinta conditio, quae oratione ornat, humilitas. Quanto enim oraueris humiliter, tanto citius & perfectius exaudieris. Haec autem humilitas in hoc manifestatur, quod orantis mens in vera sui cognitione, atque in sui annihilatione fundata est, atque nihil se meruisse, nisi poenas & damnationem sciens in sola Dei miseratione nititur, *quoniam bona, & quoniam in aeternum misericordia eius.* Hoc nanque modo recte oratur in nomine Iesu, quando & petitur, & speratur hoc ex ipso solo, cuius gratia ipse nomen sibi elegit Saluatoris, hoc est, quando verè agnoscimus nihil nobis boni deberi ex nostris, sed ex ipsius meritis. Opera enim nostra si bona sunt, ideo bona sunt, quia ipse, vt scriptura refert, eadem operatus est in nobis. Non igitur nostra, sed sua in nobis opera coronat. Nempe ea quae in nobis & nobiscum, hoc est, cum assensu arbitrii nostri, non sine nobis operatur. Sexta debet esse conditio, vt sit attenda. *Populus inquit, his labijs me honorat, cor autem eorum longe est à me.* Quapropter si aeternam vitam (inquit, Gregorius magnus) ore petimus, non tamen corde desideramus, clamantes tacemus. Et e converso, si corde petimus, silentes clamamus. Ita enim Mosi quoque dictum est: *Quid clamas ad me? cum tamen Moses sileret ore, mente tamen orabat.* Est postremo omnium maximè necessaria fiducia impetrandi. Quocirca tam saepe Dominus, vel excitat, vel laudat fidem orantium. Verbi gratia. Paralytico dixit: *Confide fili, remittuntur tibi peccata.* Item in Marco cuidam: *Si poteris, inquit, crede, omnia possibilia sunt credenti.* Et sapius: *Fides tua te saluum fecit.* Et: *Sicut crederis, fiat tibi.* Multum nanque ad impetrandum prodest fides. Ideo beatus Iacobus orantem hortatur, dicens: *Postulet autem in fide, nihil hesitans.* Sequitur:

Haec in prouerbijs locutus sum vobis. Venit hora, cum iam non in prouerbijs loquar vobis, sed palam de Patre meo annuntiabo vobis.

Quae hic prouerbia dicit, non de his tantum verbis, quae modo in hoc sermone

EEE

sermone

sermone vltimo post cœnam locutus est, intelligitur, verum de omnibus eius sermonibus prioribus atque operibus, quandoquidem Christi opera non minus, atque eius nobis verba loquuntur. Vocantur autem proverbia sermones obscuri & impliciti, quibus tectum aliquid, aut opertum significatur. Dicit itaque: Omnia quæ hætenus docui, hæc tanquam in proverbij locutus sum, in quibus non nihil later quod manifestè non dicitur, sed ceu clam intelligitur. Verum nunc venit hora, atque nunc instat post resurrectionem (Tunc enim aperuit illis sensum, vt intelligerent scripturas) aut post Spiritus sancti missionem, quando spiritus veritatis eos docebit omnia, palam de Patre meo annunciabo vobis.

In illo die in nomine meo petetis. Et non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis.

In illo die in nomine meo petetis, cuius vsque modò nesciistis virtutem & efficaciam, adeo hætenus nihil petistis in nomine meo. Tunc autem petetis, postquam Spiritus paraclætus inducet vos in omnem veritatem. Tunc enim intelligetis me in Patre, & Patrem in me: tunc me verum Deum & Patrem adorabitis, & inuocabitis æquè vt Patrem. Et non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis, hoc est, illo die non rogabo Patrem. Neque enim tunc erit necesse. Ipsi enim eritis idonei rogare Patrem in nomine meo, vt meo tunc intercessu non egeatis. Quod tamen sic intelligitur, non vt Christus sit interpellans pro nobis, quomodo dicit Ioannes: Aduocatam habemus apud Patrem Iesum Christum iustum, sed quia est etiam cum Patre exaudiens. Quod Apostoli primo intellexerant tunc, quando palam de Patre eius annunciaturus erat.

Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia ego à Deo exiui.

Non ita intelligendum est, nos ideo à Patre amari, quia amamus Christum. Neque enim fides, aut amor noster causa est, quare diligimur, sed ediuerso potius nos Deum ideo amamus, quia ipse prior dilexit nos, & nobis vult bonum hoc, quod est amare Christum. Elegit enim nos ante mundi constitutionem quemadmodum ipse dicit quoque: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos*. Ipse enim Pater amat vos, quia me amatis. Quam exceditis ab amore meo, etiam decideris ab amore Patris. Quamuis enim amor Patris quo vos diligit, sit causa quare me amatis: amor tamen vester quo me diligitis, signum est, quod vos Pater amet.

Exiui à Patre, & veni in mundum. Iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, & proverbium nullum dicis. Nunc scimus, quia scis omnia, & non est opus tibi, vt quis te interroget.

Exiui à Patre & veni in mundum. Humiliaui me ipsum formam serui accipiens, & in mundo esse cepi, secundum humanam naturam, quæ ante non fueram. (Hoc enim est in mundum, veni) iterum relinquo mundum, & vado

Lucæ 24.

Ioan. 14.

Ioan. 14.

1. Ioan. 3.

1. Ioan. 4.

Eph. 1.

Ioan. 15.

Philip. 2.

& vado ad Patrem, humanam naturam caelis inuehens. Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, & prouerbum nullum dicis, quomodo alijs solebas dicere temporibus. Credebant Apostoli à Deo uenisse Christum ac missum, sed de eius generatione, qua à Patre exisset, nondum plene nouerant, nisi modo, propterea dicunt palam eum nunc loqui. Et quia quod ante uolebatur in cordibus eorum ambiguum, ipse eis dixerat: dicunt ei non opus esse, ut quis eum interroget. Nouit enim uel non interrogatus omnia quae ego cogito, quod me scandalizat, aut in quibus haesito, & potest me non interrogantem ab omni dubio liberum & informatum redde-
re. Ignorantiam enim meam agnoscit. Est tamen mihi opus, ut interro- gem Christum, si scire uolero, hoc est, si eruditione sua me non praeue- rit.

In hoc credimus, quia à Deo existi.

Quare nunc tandem credunt Apostoli Christum à Deo exisse? Fortasse quia illis non interrogantibus, audire tamen cupientibus reuelauit, & satisfecit Christus dubijs eorum. Dei enim solius est mentium secreta cog- noscere, & tacitis auditorum cogitationibus occurrere. In hoc itaque ex- perimento probamus te à Patre exisse, qui cum Patre omnia secreta cor- dium peruestigas, cuius oculis omnia sunt nuda & aperta. Cum quo & Spi- ritu sancto Dominus ipse Iesus sit benedictus in secula, Amen. Hebr. 4.

SERMO DE EADEM DOMINICA.

Quomodo sit in Iesu nomine rogandum: sancti uel sint inuocandi: de ipsorum ueneratione & praenotio: item Deum cum sit immutabilis, quomodo exaudiat.

Amen amen dico uobis: Si quid Patrem petierit in nomine meo, dabit uobis. Io- annis XVI. Quàm necessaria sit nobis feruens, continuatq; ad Deum oratio, docet nos infirmitas atque multijuga nostra ignorantia. Ex- perimur quotidie, quanta sit nostra imbecillitas in tentationibus, quanta de- sideria in operando, quanta ad uirtutes tepiditas, quanta in concupiscendo malitia, quanta denique ad omnem malum pronitas nostra, ut interim ta- ceam pericula, aduersitates, metus & infirmitates, quibus undique circun- damur & iactamur quotidie. Postremo, quis enumeret quas hostium frau- des & insidias patimur, aduersus quas nulla ex nobis ipsis est victoria, nul- la potentia ad resistendum? Hæc omnia ad obtinendum salutis portum no- bis difficultatem ostendunt, qui non aliter in hac uita, atque in mari ma- gno, inter procellosas tempestates, nauigamus. Est tamen una nobis reli- cta consolatio, sicut rex Iosaphat dicebat: Quum nesciamus quid agere de- beamus, hoc nobis residuum est, ut manus nostras ad Deum leuemus, hoc Para. 20.
est, ut ad Patrem nostrum tanquam in hoc exilio orphani suspirantes con- fugiamus, ipsum orantes, & nostri curam illi committentes. Nemini est autem formidandum, ne ad se fugientem repellat abijciatur Deus, qui est refugium pauperum, adiutor in tribulatione, nec timendum ut nolit nos audire, quando quidem se exauditurum promittit, dicens: Amen amen di- co uobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit uobis. Clarè hic
EEE 2 docet